

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лисевич Сергій Григорович

кандидат економічних наук

Науковий потенціал закладу вищої освіти являє собою сукупність можливостей використання наявних ресурсів для досягнення певних цілей [2, с. 547–548; 5, с. 189]. Він є найважливішою характеристикою закладу вищої освіти і призначений для виконання завдань, передбачених у Законі України «Про вищу освіту», а саме:

- проведення на високому рівні освітньої діяльності;
- проведення наукових досліджень;
- забезпечення суспільного та економічного розвитку держави;
- патріотичне, екологічне та правове виховання здобувачів вищої освіти;
- розвиток міжнародних відносин тощо [1, с. 26].

Науковий потенціал закладу вищої освіти має велике значення як для окремого закладу, так і для держави в цілому. Це пов'язано з тим, що чим вища ефективність його використання, тим вища конкурентоспроможність на ринку, вища можливість випускати більш кваліфіковані кадри, більший внесок у розвиток науки і держави в цілому.

З огляду на таку роль і значення, науковий потенціал потребує постійного дослідження шляхів підвищення ефективності його використання.

Найважливішими складовими елементами наукового потенціалу закладу вищої освіти є:

- викладацький склад;
- здобувачі вищої освіти;
- обладнання, що використовується в навчальному процесі;
- фінансові ресурси закладу вищої освіти;
- психологічна атмосфера в закладі вищої освіти;
- ступінь участі викладачів та здобувачів вищої освіти в управлінні навчальним закладом;
- умови праці та відпочинку, тощо.

Найбільш важливими шляхами підвищення ефективності використання наукового потенціалу закладів вищої освіти є:

- підвищення якості викладацького складу;
- підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти;
- підвищення кількості та якості наукових публікацій;

– впровадження результатів наукових досліджень в розвиток економіки та ін.

Якість викладацького складу багато в чому залежить від умов оплати праці. Особливо це важливо для викладачів-початківців, які не мають ще наукового ступеня. У цьому випадку необхідна їх матеріальна підтримка. Існують істотні труднощі не тільки з оплатою праці, але й з отриманням житла, що поглиблює проблему.

Сьогодні основним джерелом викладацького персоналу є здобувачі вищої освіти, які добре проявили себе в навчальному процесі. Їхня перевага в досить високому рівні знань. Але у них є істотний недолік – це відсутність життєвого досвіду і досвіду роботи на виробництві, в колективі, що певним чином негативно позначається на їх професійному зростанні, на спілкуванні зі студентами та ін. Для усунення цього недоліку доцільно забезпечувати певний мінімум стажу викладацького складу роботою на виробництві.

Більшість закладів вищої освіти не приділяють достатньо уваги вихованню учасників освітнього процесу. На жаль, існуюча система кураторів не виконує в повному обсязі виховний процес через його складність і обсяг, що вимагає іншого, більш сучасного підходу.

Теодор Рузвельт говорив, що виховувати людину інтелектуальною, не виховавши її морально – значить виростити загрозу для суспільства [3, с. 58].

Проблеми у вихованні в закладах вищої освіти позначаються на високому рівні корупції в країні, на прийнятті неефективних державних рішень. Тому необхідно значно поліпшити виховний процес, доповнивши його введенням деяких додаткових дисциплін, спрямованих на формування і духовний розвиток особистості: філологія; психологія та ін. (в тих закладах вищої освіти, де ці предмети не викладаються).

Для підвищення якості наукових публікацій і навчального процесу слід враховувати китайський досвід, де окремі університети розмежовують викладачів на тих, хто веде навчальний процес, і тих, хто пише наукові статті. При цьому також необхідно враховувати і високі фінансові витрати на публікацію наукових статей. Для цього слід розглянути можливість створення спеціального фонду для покриття таких витрат.

Велике значення для розвитку наукового потенціалу навчальних закладів і його ефективного використання має держава. На жаль, більшість прийнятих економічних і фінансових рішень в країні проходить без широкого обговорення. Наприклад, в Німеччині прийняття і виконання бюджету відбувається за активної участі як вчених, так і населення [4, с. 154–154]. Це підвищує ефективність державних рішень і знижує рівень корупції.

Використання аналогічного підходу дозволило б підвищити роль наукового потенціалу навчальних закладів, залучило б до цього процесу не тільки викладачів, а й здобувачів вищої освіти, що підвищило б їх рівень знань і відповідальності.

Такий підхід до підвищення ефективності використання наукового потенціалу закладів вищої освіти дозволить:

- поліпшити якість підготовки здобувачів вищої освіти;
- підвищити рівень використання наявного наукового потенціалу в країні;
- знизити рівень корупції на всіх рівнях прийняття державних рішень;
- підвищити рівень ефективності в суспільстві з управління державою;
- підвищити рівень наукових публікацій.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Лугова В.М. Науковий потенціал ВНЗ України та результативність його використання. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 8. С. 547–555.
3. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 квітня 1918 року «Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток» м. Рівне. С. 180. URL: <https://rv.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Naukovyj-zbirnyk-materialiv.pdf>
4. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн: Начальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 240 с.
5. Нагорняк Т. Л. Розвиток потенціалу закладу вищої освіти в системі управлінських практик. *Економіка і організація управління*. 2020. № 4 (40). С. 187–197.